

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DEKİ EĞİTİM FAKÜLTELERİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ
BÖLÜMÜ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI MÜZİK TEORİSİ
VE İŞİTME EĞİTİMİ DERSİNDE OKUTULAN SOLFEJ KİTAPLARININ
MÜZİK EĞİTİMİNE UYGUNLUĞU AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hikmet İLKAY

Danışman
Yrd. Doç. Sadık ÖZÇELİK

Ankara–2004

**TÜRKİYE’DEKİ EĞİTİM FAKÜLTELERİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ
BÖLÜMÜ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI MÜZİK TEORİSİ
VE İŞİTME EĞİTİMİ DERSİNDE OKUTULAN SOLFEJ KİTAPLARININ
MÜZİK EĞİTİMİNE UYGUNLUĞU AÇISINDAN İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

HİKMET İLKAY

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ankara–2004**

ÖZET

Bu araştırma, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan kitapların saptanması ve bu kitapların müzik eğitimine uygunluğunun değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmış bir çalışmadır.

Araştırma, betimsel bir araştırma olup kaynak tarama, istatistik çözümleme ve karşılaştırma yöntemleri ile hazırlanmıştır. Araştırmada Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görevli olan öğretim görevlilerinin görüşleri alınarak Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi’nde kullanılan solfej kitapları saptanmış ve bu kitapların teknik analizi yapılarak istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar tablolar halinde gösterilerek ifade edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular değerlendirilerek, yorumlarla birlikte sonuçlar ışığında çözüm önerileri geliştirmiştir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan solfej kitaplarının, Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi

dersinde okutulan solfej kitaplarının müzik eēitimine büyük ölçüde uygun olduēu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Teorisi ve İşitme Eēitimi, Solfej, Solfej Kitapları.

**THE FEASIBILITY OF THE BOOKS USED IN THE COURSE MUSIC
THEORY AND EAR TRAINING EDUCATION AT THE UNIVERSITY'S FINE
ARTS EDUCATION DEPARTMENT MUSIC EDUCATION BRANCH IN
TURKEY**

**(Master Thesis)
HİKMET İLKAY**

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
Ankara-2004**

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the books used in the course entitled "Music Theory and Ear Training Education", to evaluate their feasibility for music education, and to make contributions to the books written for course mentioned.

This study falls into descriptive research category. The method used were statistical analysis and correlation. In the study, the books used Music Theory and Ear Training courses were determined by asking the faculty staff teaching the course. The results were shown in tables. Next, the data was evaluated, and in the light of the results, some suggestions were made.

The results of the study showed that the solfege books used in Music Theory and Ear Training Education at Education Faculties Fine Arts Departments Music Education Branches in Turkey were feasible for music education at a satisfactory level.

Key words: Music Theory and Ear Training, Solfege, Solfege Books.

TEŞEKKÜR

Araştırma konumun seçiminde ve araştırmamın oluşumu süresince bana yol gösteren, olumlu eleştirileri ve değerli katkılarıyla düşüncelerime yön veren, desteğini ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Sadık ÖZÇELİK'e; araştırmamın çeşitli aşamalarında değerli fikirlerinden yararlandığım tüm arkadaşlarıma ve çalışmalarım süresince maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Aralık 2004
Hikmet İLKAY

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler.....	2
Amaç.....	3
Sayıtlılar.....	4
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar.....	6

BÖLÜM I.....	11
1.1 Müzik Eğitimi.....	11
1.2 Müzik Teorisi ve İşitme Eğitim.....	14
BÖLÜM II.....	18
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	18
Araştırmanın Modeli.....	18
Evren.....	18
Örneklem.....	18
Verilerin Toplanması.....	19
Verilerin İşlemesi ve Çözümlemesi.....	19
BÖLÜM III.....	20
BULGULAR VE YORUM.....	20
BÖLÜM IV.....	53
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKÇA.....	57
EKLER.....	59

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 3. 1. Lavignac Solfege 1A Kitabında Kullanılan Tonaliteler	22
Tablo 3. 2. Lavignac Solfege 1A Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri	23
Tablo 3. 3. Lavignac 1B Solfege Kitabında Kullanılan Tonaliteler	26
Tablo 3. 4. Lavignac Solfege 1B Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri.....	27
Tablo 3. 5. Lavignac Solfege 1B Kitabında Kullanılan Anahtarlar	28
Tablo 3. 6. Lavignac 2A Solfege Kitabında Kullanılan Tonaliteler	30
Tablo 3. 7. Lavignac Solfege 2A Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri	31
Tablo 3. 8. Lavignac Solfege 2A Kitabında Kullanılan Anahtarlar.....	32
Tablo 3. 9. Lavignac Solfege 2C Kitabında Kullanılan Tonaliteler	34
Tablo 3. 10. Lavignac Solfege 2C Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri.....	35
Tablo 3. 11. Lavignac Solfege 2C Kitabında Kullanılan Anahtarlar	36
Tablo 3. 12. Lavignac Solfege 2C Kitabında Kullanılan Nota Değerleri	37
Tablo 3. 13. Lavignac Solfege 3A Kitabında Kullanılan Tonaliteler	38
Tablo 3. 14. Lavignac Solfege 3A Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri	39
Tablo 3. 15. Lavignac Solfege 3A Kitabında Kullanılan Anahtarlar.....	40
Tablo 3. 16. Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik Kitabında Kullanılan Tonaliteler	42
Tablo 3. 17. Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri	43
Tablo 3. 18. Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik Kitabında Kullanılan Anahtarlar	44
Tablo 3. 19. Ülkü Özgür-Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitapta Kullanılan Tonaliteler	46

Tablo 3. 20. Ülkü Özgür-Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitapta Kullanılan Ölçü Birimleri	47
Tablo 3. 21. Ülkü Özgür-Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitapta Kullanılan Anahtarlar	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3. 1. Lavignac Solfege 1A Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	21
Şekil 3. 2. Lavignac Solfege 1A Fa Anahtarı Ses Sınırı	21
Şekil 3. 3. Lavignac Solfege 1A Kitabında Kullanılan Anahtarlar.....	24
Şekil 3. 4. Lavignac Solfege 1A Kitabında Kullanılan Nota Değerleri.....	25
Şekil 3. 5. Lavignac Solfege 1B Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	25
Şekil 3. 6. Lavignac Solfege 1B Fa Anahtarı Ses Sınırı	25
Şekil 3. 7. Lavignac Solfege 1B Kitabında Kullanılan Nota Değerleri	29
Şekil 3. 8. Lavignac Solfege 2A Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	29
Şekil 3. 9. Lavignac Solfege 2A Fa Anahtarı Ses Sınırı	29
Şekil 3. 10. Lavignac Solfege 2A Kitabında Kullanılan Nota Değerleri.....	33
Şekil 3. 11. Lavignac Solfege 2C Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	33
Şekil 3. 12. Lavignac Solfege 2C Fa Anahtarı Ses Sınırı	33
Şekil 3.13. Lavignac Solfege 3A Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	37
Şekil 3.14. Lavignac Solfege 3A Fa Anahtarı Ses Sınırı	37
Şekil 3.15. Lavignac Solfege 3A Do Anahtarları Ses Sınırı.....	38
Şekil 3. 16. Lavignac Solfege 3A Kitabında Kullanılan Nota Değerleri.....	41
Şekil 3. 17. Müzikal Dikte ve Solfej Kitabının Ses Sınırı	41
Şekil 3. 18. Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik Kitabı Nota Değerleri.....	44
Şekil 3. 19. Müziksel İşitme Okuma I. Kitap Sol Anahtarı Ses Sınırı.....	45
Şekil 3. 20. Müziksel İşitme Okuma I. Kitap Fa Anahtarı Ses Sınırı	45
Şekil 3. 21. Ülkü Özgür-Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap da Kullanılan Nota Değerleri.....	48

GİRİŞ

Problem Durumu

Müzik bir dil olarak kabul edilirse, nüans, ritm, tonalite, nota değerleri, ölçü (birimi) sayısı ve daha aklımıza gelebilecek her türlü müzik ögesi ve konusu, müziğin ifade aracı olarak kabul edilebilir. Müziğin de kendine has bir ifade aracı vardır. Bu noktada Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi söz konusu dilin öğretilmesinde ve geliştirilmesinde rol oynar.

Müziksel işitme, okuma ve yazma yeteneğinin geliştirmesinde Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinin çok önemli bir yeri olduğu bilinir. Bu, müfredattaki hatalık ders saatlerinden ve dersin kredisinden de görülebilmektedir. Ders, diğer müzik derslerindeki başarı oranını da arttırmakta ve müziksel tüm gelişimlerle paralel olarak ilerlemektedir. İçerik olarak Solfej Eğitimi de kapsayan Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde, materyal olarak kullanılan solfej kitapları önemli bir yer tutmaktadır.

Solfej'in amacı, ne tür müzikte kullanılırsa kullanılsın, verilen bir parçayı doğru seslerle, nota değerleri ve ritmleriyle okumak şeklinde açıklanabilir. Dolayısıyla Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan ders (Solfej) kitapları akla gelir.

Araştırma konusu "Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinde Okutulan Solfej Kitaplarının Müzik Eğitimine Uygunluğu Açısından İncelenmesi" bir problem durumundadır. Amacımız bu probleme çözüm yolları aramak, konunun gündeme gelmesini sağlamak ve bu konu ile ilgili yeni düşüncelere yol açmaktır.

Problem Cümlesi

Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan solfej kitaplarının bu dersteki yeri nedir?

Bu problem durumu çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır

Alt Problemler

1. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (Bundan sonra G.Ü.G.E.F. olarak geçecektir.) Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan Lavignac Solfege 1A, Lavignac Solfege 1B, Lavignac Solfege 2A, Lavignac Solfege 2C, Lavignac Solfege 3A, Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik, Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan solfej kitaplarında hangi ses genişlikleri kullanılmaktadır?
2. G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan Lavignac Solfege 1A, Lavignac Solfege 1B, Lavignac Solfege 2A, Lavignac Solfege 2C, Lavignac Solfege 3A, Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik, Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan solfej kitaplarında hangi tonaliteler kullanılmaktadır?
3. G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan Lavignac Solfege 1A, Lavignac Solfege 1B, Lavignac Solfege 2A, Lavignac Solfege 2C, Lavignac Solfege 3A, Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik, Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan solfej kitaplarında hangi anahtarlar kullanılmaktadır?

4. G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan Lavignac Solfege 1A, Lavignac Solfege 1B, Lavignac Solfege 2A, Lavignac Solfege 2C, Lavignac Solfege 3A, Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik, Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan solfej kitapları hangi ölçü birimlerini kapsamaktadır?
5. Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde okutulan solfej kitapları, müzik öğretmenliği müfredatına uygun mudur?

Amaç

Bu araştırmada, Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde okutulan solfej kitaplarının incelenmesi ile Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan kitapların ortak yönleri saptanarak genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Bu bakımdan, müzik öğretmenliği bölümlerinde okutulan solfej kitaplarının belirlenmesi, yaygın olarak kullanılan solfej kitaplarının ortaya konulması, buna ek olarak belirlenen kitapların, müfredatta yer alan konuların farklı açılardan ele alınmasıyla öğretmen ve öğrencilere müfredatta işlenmesi öngörülen konulara farklı bakış açıları kazandırabilmesi ve eğitimde uygulanabilirliğinin ortaya konabilmesi açılarından ve bu konu hakkında yapılacak yeni araştırmalara yol göstermesi açısından önemlidir.

Sayıtlılar

Bu araştırmada;

1. Yöntemin araştırma ve çalışma için uygun nitelikte olduğu,
2. Örneklem kümesinin evreni temsil ettiği,
3. İncelenen solfej kitaplarının; genel ilkeler, eğitimciye rehberlik, izledikleri yöntemler, teknik ve müzikal özellikler boyutları ile incelenmesinin doğru ve uygun olduğu,
4. Ulaşılan kaynakların yeterli ve güvenilir olduğu,
5. Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersindeki öğretimin, uygulanan program ve kullanılan yöntem ve teknikler bakımından önemli bir farklılık göstermediği, temel sayıtlılarından hareket edilmiştir

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Kurum olarak G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı ile,
2. G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III derslerinde okutulan solfej kitapları ile,
3. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi eğitimiyle ilgili ulaşılabilen kaynaklarla,
4. Süre ve olanaklar bakımından, yüksek lisans tezi hazırlama süresiyle ve araştırmacının ayırabildiği maddi olanaklarla sınırlı tutulmuştur.

Tanımlar

Ritm:

Tartım. Melodi ve armoninin yanı sıra, müziği oluşturan temel öğelerden biri. Bir müzik cümlesinde, kuvvetli zamanlarla zayıf zamanların düzenli aralıklarla yinelenmesi ya da süre değerlerinin belirli bir düzen içinde birbirini izlemesi (Sözer, 1986:651).

Ezgi (Melodi):

Müzik ifadesi için kendi içinde bütünleşmiş olan ve dinamizm, zirve, duraklama, son gibi devreler yanında karmaşık müzik kuralları da içerebilen, halk türünde bir oktav ve 8 mezür içinde kalabile, bazen de daha uzun süren ve sınır tanımayan, genellikle akıcı, ezgisel karakterde müzik bölmesi. Kısaca çeşitli yüksekliklerdeki seslerin anlamlı sıralanışı (Aktüze,2003:183).

Nota:

Müzik seslerinin özel işaretleridir (Yılmaz, 2002:3).

Ton:

Bir tonaliteyi oluşturan dizideki diğer tüm sesleri kendine doğru çeken bir temel sesi, eksen sesini anlatır (Karolyi, 1995:51).

Tonalite:

Tonalite kavramı, diatonik bir dizi meydana getiren sesler topluluğunu kapsar. Daha genel bir deyişle, Tonalite, dizilerin kuruluşlarını meydana getiren kuralların tümüdür (Danhauser, 1997:39).

Anahtar (Açkı):

Açkılar, nota adlarını, dizek üzerinde saptamağa yarayan işaretlerdir. Bunlar dizeğin baş tarafına konur. Üç açkı biçimi vardır (Fa- Do- Sol) (Danhauser, 1997:14).

Aralık:

Genel dizideki yerleri açısından iki ses arasındaki uzaklığa aralık denir. Aralıklar, o aralıkları oluşturan seslerin birbiri ardınca ya da aynı anda tınlayışına (duyuluşuna) göre “melodik” ve “armonik” olmak üzere ikiye ayrılır (Cangal, 1999:45).

Majör:

İçerdiği tam ve yarım tonların ardışım biçimi açısından 2 tam, 1 yarım, 3 tam, 1 yarım, kalıbını oluşturan dizilere MAJOR DİZİ, temelini bu dizilerden alan tonalitelere ise MAJOR TONALİTE denir (Cangal, 1999:23)

Minor:

1. Kelime anlamı “küçük” tür. Tonal armonik sistemde majörün karşıtı olarak kullanılır. Minör aralık, aynı sayıda derecelerden oluşmuş majör aralıktan, kromatik bir yarım ses daha küçüktür. Eksiksiz minör akor, bir minör üçüncü aralık ve bir tam beşinci aralıktan oluşur (Say, 1992:827).
2. Üç çeşit minör dizi bulunmaktadır.
 - a. Doğal minör dizi: İlgili olduğu majör dizinin donanımını alır.
 - b. Armonik minör dizi: İlgili olduğu major dizinin donanımını alır ve VI. ile VII. dereceleri, yarım ses tizleşir.

- c. Ezgisel minor dizi: İlgili olduğu majör dizinin donanımını alır ve VI. ile VII. dereceleri, yarım ses tizleşir (Özgür, Aydoğan, 2002:132).

Armoni:

Müzik dilinde, uyumların yapılarını ve bu uyumların aralarındaki ilişkileri konu edinen estetik dala armoni denir. Armoni “melodinin giysisi” olarak da tanımlanabilir (Say, 1992:100).

Senkop:

1. Normal vurgu düzenindeki kuvvetli vuruşun yerine zayıf vuruşun vurgulanmasına “aksatım” (senkop) denir (Özgür, Aydoğan, 2002).
2. Senkoplama, normal vurgu düzeninin özellikle değiştirilmesi demektir; söz gelimi, güçlü bir vuruş yerine, zayıf vuruşun vurgulanması yoluyla. Senkoplama’ nın kullanıldığı kesitlerde, bir tür gerilim ve kaynaşma etkisi elde edilir (Karolyi, 1995:34).
3. Hafif bir vuruş veya zaman üzerinde başlayan sürenin kuvvetli vuruş veya zaman üzerinde devam etmesine Senkop denir. (Tabakoğlu:84)

Ölçü:

1. Birkaç tane nota biriminin bir araya getirilmesinden oluşan ölçme birimine, ölçü denir (Sun, 1994:177).
2. Ölçüler üçe ayrılır. Basit, bileşik, aksak.

Deşifre:

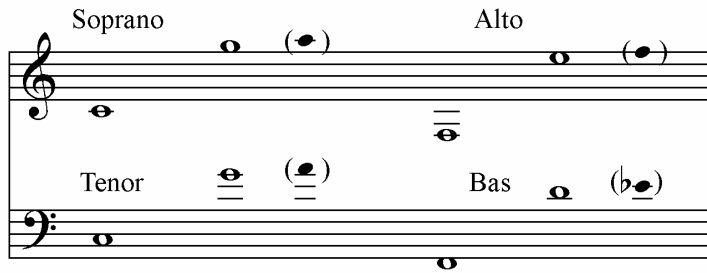
Henüz çalınmamış bir eseri ilk görüşte çalmaya “deşifre etmek” denir.

Solfej:

1. Öğrencinin şarkı söylerken bir yandan da her notanın adını söylediği kulak eğitime ve okuma alıştırmalarına verilen ad. Sözcüğün aslı İtalyancadır. Francızca’ya sonradan geçmiştir. Bu sözcük aynı zamanda yukarıda anlatılan müzik eğitimiyle başlayan genel bir sistemi anlatmak için de kullanılır. Solfeggio adı, yukarıdaki çalışma metodu için yazılmış bir alıştırmaya verilmiştir (Say, 1992:1131).
2. Notaların adını söyleyerek yapılan ses (vokal) çalışması. Kulak terbiyesi. Müzik öğreniminin temel eğitimlerinden biridir. Müzik kuramları bilgisi edinmek, nota işaretlerini tanımak, seslerin ve sürelerin orantılarını hesaplama, vurguları ve ayrıntıları figürler halinde kullanabilmek becerisi bu eğitimle kazanılır. Bu yönde yapılan çalışmaya solfejlemek denir.
3. Solfeje ilgili kural ve çalışma parçalarından oluşan nota kitabı. Metot. (Sözer, 1986:718).
4. Solfej: “Okuma” demektir. Notaları, adlarıyla-sesleriyle ve süreleri ile okumağa, SOLFEJ denir (Sun, 1994:1).
5. Müzik öğreniminde temel unsurlardan biri olan kulak eğitimi için nota adları (ve tonlarını) söyleyerek yapılan çalışma (Aktüze, 2003:533).

Ses Sınırı (Register):

Sesin ulaşabildiği en düşük frekans (perde) ile en yüksek frekans arasındaki alana ses genişliği denir. İnsan sesinin genişliği konusunda yapılan araştırmaların, literatürde yer alan sonuçlarına göre ortalama ses genişliği iki oktav sınırındadır. Eğitilmiş bazı seslerde bu sınırlar üç oktava kadar genişlemektedir (Çevik, 1997:41).

Yukarıda belirtilen ses sınırları, doğal seslerin ortalama genişliklerini göstermektedir. Sesler, basların alt sınırıyla, sopranoların ulaşabildikleri en üst sınır arasında çok geniş bir alanda devinirler. (Yaklaşık 3,5 oktav) Bu uç noktalar arasında ses sınırları ses türlerine göre değişiklikler gösterir. Böylece kendi ses registeri içinde bir tenor kolaylıkla tiz tonlara çıkarken alto sesler, insan sesinin en alt sınırına kadar uzanabilen baslardan, çok daha kolaylıkla pes seslere inebilirler.

BÖLÜM I

1.1. MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışında, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir (Uçan, 1997:30).

Müzik eğitimi, hem bir eğitim aracı, hem de bir eğitim alanı olarak oldukça kapsamlı bir özelliğe sahiptir. Bireyin ve toplumun müziksel olaylara ve konulara bilinçli ve duyarlı olmasında, müziksel yaşamın anlamlandırılmasında, müzik eğitiminin olumlu katkısı olduğu bilinmektedir.

Müzik eğitimi ile ilgili tanımlara baktığımızda bu kapsam ve çeşitlilik göze çarpmaktadır. Aşağıda bu tanımlardan bazılarına yer verilmiştir.

Uçan’a göre;

“Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çoğunlukla öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak, belirli amaçlar doğrultusunda, planlı hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir” (Uçan, 1994:14).

Bu bağlamda; müzik eğitimi vasıtasıyla bireylerin özündeki estetik ve insancıl değerler geliştirilerek sosyal bir ortamda, bireysel ve toplumsal ilişkilerin sağlıklı ve verimli kılınabilmesi yönünde değerlendirilebilir.

Bowman’a (2002:63) göre müzik eğitimi; öğrencilerin müzikal olarak gelişmelerine yardımcı olmaktır. Bu, müziğin değerini takdir etme, müzikal yaratma, müziğe tepki verme ve müziksel deneyimlerini anlamlı bir hale getirme süreçlerini kapsar. Kısaca müzikal amaçlara hizmet eden bir araçtır.

Bir diğ er tanıma g ore, m uzik eğitimi, temelde m uziksel okuma-yazma, şarkı s oyleme, çalgı  alma, m uzik dinleme, m uziksel bilgilenme, yaratma, beğeni (zevk) geliştirme ve m uziksel kişilik geliştirme eğitimidir (Uçan, 1989:179).

M uzik eğitiminin, öğrencinin m uziksel yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendiren, öğrencileri belli koşullandırmaların ürünü olan tek yanlı m uzik yapma ve dinleme alışkanlıklarından kurtaran, öğrenciyi müziğin çeşitli çok yönlü tını özelliklerine, yapı taşlarına, kuruluş biçimlerine ve etki olanaklarına amaçlı, öğrenciye müzikle ilgili ilişkilerinde daha yüksek düzeyde bir bilin lik ve eleştirme gücü kazandıran bir çalgı, bir plak veya müzikle ilgili kitap seçiminde ve bir müzik eseri seçimini ya da etkinliğini değerlendirmesinde öğrenciye yardımcı olacak bireysel müzik yeteneklerini geliştiren, öğrencinin değişik türdeki müzik çalışma ve etkinliklerine katılımını sağlayan nitelikte olması gerekmektedir.

“Müzik eğitimi, düzeyi, süresi ve içeriği ne olursa olsun temelde genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana amaca yönelik olarak tasarlanıp gerçekleştirilir” (Uçan, 1990:31). Çünkü, müzik eğitiminin niteliği temelde, bu amaçlara göre belirlenir.

Müzik eğitimi, bir bütün olmakla birlikte çeşitli kollara ayrılmaktadır. Ancak, kolu, dalı, düzeyi, süreç, içeriği, yöntemi ve gereci ne olursa olsun, temel olarak düzenlenip gerçekleştirilerek, yönelik olduğu amaca göre nitelik kazanmaktadır.

Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol, dal ve program ayırımı gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli olan genel müzik kültürü kazandırmayı amaçlamaktadır.

Özengen müzik eğitimi, zorunlu olmayan müziğin belli bir dalıyla amatörce ilgilenen müziğe istekli ve yatkın olan kişilere yönelik olup bunu geliştirmek için belirli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır.

Mesleki müzik eēitimi ise mziēi meslek olarak seēen kişilere yönelik olup bu doērultuda gerekli ve yeterli müziksel davranışları kazandırmayı amaēlamaktadır. Mesleki müzik eēitimi veren kurumların programlarında orta ēretimden yüksek ēretime doēru gidildikēe meslek ve alan bilgisine daha ēok aēırlık verilmektedir. “Müzik eēitimi, genel müzik eēitiminden mesleki müzik eēitimine doēru gittikēe daralır, yoēunlařır ve derinleşir; mesleki müzik eēitiminden genel müzik eēitimine doēru gittikēe genişler, yeēinleřir, sıēlařır” (Uēan, 1997:33).

Bu baēlamda, zenge müzik eēitimi, genel müzik eēitimine dayalı ve mesleki müzik eēitimine hazırlayıcı olması bakımından büyük önem taşırmaktadır (Uēan, 1994:32).

Okul öncesinden, yüksek ēretim kurumlarına dek uzanan eēitim dizgesi iēindeki müzik eēitiminin amacı; bireylere sanatsal müzikleri tanıtmak ve sevdirmek, onlardaki müziksel potansiyelin ilgi ve yetenekleri düzeyinde aēıēa ēıkarılıp geliştirilmesiyle bu alanla ilgili olumlu davranışlar kazandırmaktır. Bu davranışlar, sanatsal müzikleri tanıma, seēme ve dinleme, gerektiēinde bireysel ve toplu olarak doēru, güzel ve etkili bir biēimde ēalma, söyleme ve bu yaptıklarından haz duyma davranışlarını kazandırmaktır.

“Müzik eēitimi, bireyin daha ēok duyuşsal yönden gelişimini hedeflerse de, bunu bireyin bilişsel ve devinişsel yönden gelişimini araē olarak kullanarak gerēekleřtirebilir. Belli bilgi birikimleri şarkı söyleyebilme, ēalgı ēalabilme gibi becerilerin, bir bakıma devinimlerin temelini oluşturur. Ancak, genel müzik eēitiminde bilginin hiēbir zaman amaē olmadığı, müziksel becerilerin kazanılmasında bir araē olduēu önemle üzerinde durulması gereken bir noktadır” (Bilen, 1994).

Müzik eēitimi, eēitim sürecinde özellikle kendi alanında ve ilgili yan alanlarda eēitici, ēretici, geliştirici yanlarıyla önemlidir. Bunun yanında diēer eēitim disiplinlerine de olumlu etkileri olduēu düşünülebilir. Uslu’ya (1998:13) göre müzik eēitimi, insanda duyuları etkileyen, dikkat, kavrama, gözlemleme, ēıkarsama yapabilme becerilerini arttırıcı yönüyle de deēerli yanları bulunmaktadır.

1.2. MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi ile ilgili yaklaşımlara aşağıda yer verilmiştir:

“Bir müzik eserini profesyonelce anlayıp kavramak, müzisyenin müzik teorisi, Solfej, dikte, armoni, kontrpuan, form, analiz, orkestrasyon ve müzik tarihi gibi birbiriyle sıkı ilişkili müzik disiplinlerindeki uzmanlığına ve bu alanlardaki bilgi birikimine bağlıdır. Her biri başlı başına özel birer alan olan bu disiplinler içinde özellikle müzik teorisi, müzikal okuma (Solfej) ve müzikal yazma (dikte) alanları, öğrencilerin işitme, ritm, müzikal hafıza ve duyarlılık yeteneklerinin geliştirilmesinde en temel alanlardır”(Özçelik, 2003).

Yukarıda sözü edilen bu disiplinlerin her biri Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Programlarının Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinin başlıca konuları arasındadır. Bu ders aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır.

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi, “müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimi ve müzik biçimlerini kapsar. Ders öğretim elemanları bu içeriğin haftalık ders saatindeki yoğunluğunu belirlerler. Ders, Türk ve Batı Müziğinde armoni-kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve eğitim-okul müziği örneklerini inceleme, analiz, araştırma tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme (deşifre) okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar.

“Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersi içerik olarak; “temel müzik bilgileri-müzik teorisi”, “müzikal işitime”, “müzikal okuma”, “müzikal yazma” ve son olarak “müzikal tasarım-yaratma” öğelerini içerir.

Temel müzik bilgileri- müzik teorisi; Müzikal işitme, okuma, yazma, tasarım, yaratma, çözümleme ve değerlendirme gibi konularda kullanılabilecek her türlü kuramsal ve teknik bilgiyi içerir. Temel müzik bilgilerinin önemini Aydoğan (1998); “Yeterince özümsememiş bilgiler müziği yaşama geçirmedi engel çıkarmaktadır. Örneğin; kavrama basamağı düzeyinde kazanılmamış bilişsel davranışlar dikte, uygulama basamağı düzeyinde kazanılmamış bilişsel davranışlar

ise müziksel yaratmada öğrenciyi yetersiz duruma düşürebilmektedir.”şeklinde belirtmiştir.

Müzikal işitme; dikey ve yatay ses kümelerinden oluşmuş müzikal sesleri, yükseklik, ritm, tempo ve nüans özellikleriyle algılayabilmelidir. Müzikal işitme, dikey işitme, yatay işitme ritm işitme, nüanslı işitme vb. birkaç alt bölümden oluşur. Dikey (armonik) işitme, aynı anda duyulan birden fazla sesi işitme, yatay işitme, ritm işitme ise art arda duyulan sesleri süre, incelik-kalınlık özellikleriyle işitmedir. Nüanslı işitme ise duyulan sesleri nüans farklılıklarıyla işitebilmedir. Müzikal işitme bilinçli ya da bilinçsiz olabilmektedir. Bilinçsiz işitme taklide dayalı işitmedir. İşitilen bir ya da birden çok ses yükseklik, süre, ritm, ad ve özellikleri ile tanıma ve saptama ise bilinçli işitmedir(Arnold, 1984, Aktaran: Özçelik,2003).

“Müziksel işitme, temelde bir müziksel duyum(lama) ve müziksel algılama sürecidir. Bir başka deyişle müziksel işitme, temelde, müziksel duyuma (duyumlamaya) ve müziksel algılamaya dayanır”(Uçan, 1997).

Müziksel işitme; bir ya da daha fazla sesi tanıyabilme veya ses öbeklerini ritimleriyle ve isimleriyle tanıyabilmedir.

“Geniş anlamıyla müziksel işitme, işitme duyusuyla algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama, ayırt etme, çözme ve çözümleme yeteneğidir”(Uçan, 1997).

Müzikal okuma; “herhangi bir müzik yazısını süre, yükseklik, ritimleri ile birlikte seslendirmeye müzikal okuma (Solfej) denir”(Özçelik, 2003).

Aydoğan’a (1998) göre “Bir müzik yazısını seslere çevirmeye müziksel okuma denir. Müziksel okuma müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritm), hız (tempo), gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmedir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı türlere ayrılabilir. Örneğin; gözle (içten) okuma, sesli okuma; deşifre okuma (ön

okuma), yorumsal okuma; bona (ritmsel) okuma, dizi okuma, akor dizisi kadans okuma, ezgi okuma; tek sesli okuma; Sol anahtarında okuma, Fa anahtarında okuma vb. Bu okumalardan bazıları kendi içlerinde farklı türlere ayrıştırılabilir, örneğin makamsal okuma; tampere ses sistemine düzeninde okuma, geleneksel ses düzeninde okuma vb. Müziksel okumanın en basitinden bir ritmi, aralığı, ezgiyi okumadan; en karmaşığı durumundaki (partisyon) okumaya değin ulaşabilen ve her davranışın, kendinden sonra gelenin bir ön koşulu alan oldukça geniş bir açılımı vardır”.

Müzikal yazma (dikte); “bireyin hafızasında ürettiği ya da herhangi bir müzik kaynağından veya enstrümandan işittiği müzikal sesleri müzik yazısının öğeleri ile (nota, sus, ifade terimleri vb. dizek üzerinde ifade etmesidir. Müzikal işitme eğitiminin en önemli boyutlarından biri olan müzikal yazma, öğrencinin müzikal düşüncesinin ve yaratıcılığının gelişmesinde önemli katkılar sağlar. Ayrıca müzikal yazma boyutundaki performans arttıkça, öğrencinin müzik yazısındaki öğeleri daha bilinçli bir biçimde kavramaya ve kullanmaya başladığı bilinen bir gerçektir”(Özçelik, 2003).

Müzikal tasarım- yaratma; bir müzik yapının tümünü, bir bölümünü, bir özelliğini ya da müzikal bir öğeyi zihinde ilk kez ya da yeniden yaratma veya tasarlama gücüdür. Önceki bir müzikal algıyı zihinde yeniden canlandırma da bir müzikal tasarımıdır. Müzikal tasarımın çeşitli çalışma ve tecrübelerle geliştirilmesi mümkündür(Uçan, 1994).

Müzikal tasarım yukarıda açıklanan “temel müzik bilgileri-müzik teorisi”, “müzikal işitme”, “müzikal okuma” ve son olarak “müzikal yazma” öğelerinin her birinin devamı niteliğindedir.

“Öğrencide yaratıcılık yeteneğinin geliştirilmesi, besteciliğe yeteneği olanları ortaya çıkaracağı gibi, diğer öğrencilerin de (sesleri- nota biçimlerini- kuruluşları vb.) bir müzik parçasını oluşturan bütün öğeleri daha iyi kavramalarına yardımcı olacaktır”(Sun, 1972).

Temelde işitme ile başlayan müzik eēitiminde, Müzik Teorisi ve İşitme Eēitiminin; nceliēini mziēin her dalında koruması; gerek çalgı gerekse ses eēitiminde öncelikli rolü oynaması beklenir.

Müzik eēitimi sürecinde İşitme eēitimi çeşitli solfej ve teori kitapları ile desteklenmekte ve bu düşünce kapsamında Türkiye’deki Eēitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eēitimi Bölümü Müzik ēretmenliēi Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eēitimi I-II-III dersinde ders kitabı olarak kullanılan solfej kitapları şüphesiz kaynak açısından önemli bir yer tutmaktadır.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini açıklanmış sonra da veri toplama teknikleri ve verilerin işlenmesi, çözümlenmesi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde okutulan solfej kitaplarının müzik eğitime uygunluk açısından incelenmesi amacı ile literatür taraması ile yapıldığından betimsel bir çalışma niteliğindedir.

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi veren öğretim elemanlarından, bu derste okutulan solfej kitaplarının saptanması amacıyla görüş alınarak, bu kitapların müzik eğitime uygunluğu belirlenmeye çalışılmıştır. Kullanılan kitaplar istatistiksel analiz tablolarına dönüştürülerek yorumlanmıştır.

Evren

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan solfej kitapları oluşturmaktadır.

Örneklem

Bu araştırmanın örneklem grubunu G.Ü.G.E.F Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III derslerinde okutulan “Lavignac Solfege 1A”, “Lavignac Solfege 1B” , “Lavignac Solfege 2A”, “Lavignac Solfege 2C”, “Lavignac Solfege 3A”, “Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik” , “Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür,

Salih Aydoğan” solfej kitapları oluşturmaktadır. Bu örneklem grubu toplam 914 tane solfej parçasından oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma, G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde kullanılan solfej kitaplarının saptanması amacıyla, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi veren öğretim elemanları ile görüşme yapılmıştır. Görüşme tekniğinin hazırlık aşamasında ilgili öğretim elemanlarına sorulmak üzere görüşme formu hazırlanmış ve ilgili öğretim elemanlarına sunulmuştur. Görüşme ile elde edilen bilgiler sonucunda kullanılan kitaplar ile ilgili olarak kaynak taraması yapılmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Araştırmada incelenen solfej kitapları, müzik öğretmenliği programında bulunan konu başlıklarına göre, teknik açıdan ve solfej kitaplarının öğretim ilkeleri bakımından incelenerek, değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, analiz yoluyla Excel programı kullanılarak sayısal verilere dönüştürülmüş ve bu veriler üzerinde istatistiksel işlemler yapılmıştır. Çözümleme, verilerin frekans (f) ve frekans yüzde değerleri (%) değerlendirilerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda; incelemesi yapılan “Lavignac Solfege 1A”, “Lavignac Solfege 1B” , “Lavignac Solfege 2A”, “Lavignac Solfege 2C”, “Lavignac Solfege 3A”, “Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik” , “Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan” kitaplarından elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmaya konu olan solfej kitapları teknik ve öğretim ilkesi olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir.

3.1. Solfej Kitaplarının Teknik Açidan İncelenmesi

Teknik inceleme aşağıda belirtilen beş ölçüte göre yapılmıştır:

1. Ses Sınırı Bakımından
2. Kullanılan Tonalite Bakımından
3. Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından
4. Kullanılan Anahtarlar Bakımından
5. Kullanılan Nota Değerleri Bakımından

3.1.1. Lavignac Solfege 1A

3.1.1.1.“Lavignac Solfege 1A” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

Kitabın ses sınırının belirlenmesi için kitapta bulunan iki ayrı anahtarda yazılmış solfej parçalarının en pes ve en tiz notaları tespit edilmiştir. Bu inceleme sonucunda bulunan veriler, Sol ve Fa anahtarında aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Şekil 3. 1. “Lavignac Solfege 1A” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3. 2. “Lavignac Solfege 1A” Fa Anahtarı Ses Sınırı

3.1.1.2. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

“Lavignac Solfege 1A” kitabı 24 tonda incelenerek kitapta kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3.1.’de kitapta kullanılan tonalitelerin frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 1. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	117	60,00
La Minör	13	6,67
Fa Majör	12	6,15
Re Minör	10	5,13
Si Bemol Majör	7	3,59
Sol Minör	4	2,05
Mi Bemol Majör		
Do Minör		
La Bemol Majör		
Fa Minör		
Re Bemol Majör		
Si Bemol Minör		
Sol Bemol Majör		
Mi Bemol Minör		
Si Majör		
Sol Diyez Minör		
Mi Majör		
Do Diyez Minör		
La Majör		
Fa Diyez Minör		
Re Majör	6	3,08
Si Minör	4	2,05
Sol Majör	14	7,18
Mi Minör	8	4,10
TOPLAM	195	100,00

“Lavignac Solfege 1A” kitabında 195 solfej parçası bulunmaktadır. Tablo 3.1.’de görüldüğü gibi Do majör tonalitesi %60,00, Sol majör %7,18 ve La minör tonalitesi %6,67 oranında kullanılmıştır. Tabloda gri renkle gösterilen bölüm bu kitapta kullanılmayan tonaliteleri göstermektedir.

Sonuç olarak, “Lavignac Solfege 1A” kitabında, en çok kullanılan tonalite Do majördür. Do majör tonalitesinden sonra en fazla kullanılan tonaliteler Sol majör ve La minör tonaliteleridir.

3.1.1.3. “Lavignac Solfege 1A” Kitabının Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 1A” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu verilerin frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 2. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
c	105	53,85
♩	21	10,77
$\frac{2}{4}$	20	10,26
$\frac{3}{4}$	29	14,87
$\frac{3}{8}$	8	4,10
$\frac{6}{8}$	12	6,15
TOPLAM	195	100,00

Tablo 3.2.’de görüldüğü üzere $\frac{4}{4}$ ’lük (C) ölçü birimi bu kitapta %53,85 oranında, $\frac{3}{4}$ ’lük ölçü birimi %14,87 oranında, $\frac{3}{8}$ ’lik ölçü birimi, %4,10 oranında kullanılmıştır.

Buna göre en fazla kullanılan ölçü birimi $\frac{4}{4}$ ’lüktür. Bu oran diğer kullanılan ölçü birimi oranlarına göre oldukça yüksektir. $\frac{3}{4}$ ’lük ölçü birimi, $\frac{4}{4}$ ’lük ölçü biriminden sonra en yüksek oranlı kullanılan ölçü birimidir. Kitapta en az kullanılan ölçü birimi ise $\frac{3}{8}$ ’liktir. Kitabın % 93,85’lik bölümünde basit ölçüler kullanılmış, % 6,15’lik bölümde ise bileşik ölçü kullanılmıştır. Bu bileşik ölçüyü $\frac{6}{8}$ ’likten oluşan 12 parça oluşturmaktadır.

3.1.1.4. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Lavignac Solfege 1A” kitabını oluşturan parçalar incelenerek kitaptaki anahtarlar belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Kitap Sol ve Fa anahtarlarından oluşmaktadır. Saptanan anahtarların durumu aşağıdaki Şekil 3.3.’deki gibidir.

Şekil 3. 3. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	166	85,13
	29	14,87
TOPLAM	195	100,00

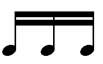
Şekil 3.3.’de görüldüğü gibi Sol anahtarı %85,13 oranında Fa anahtarı ise %14,87 oranında kullanılmıştır.

Buna göre solfej eğitiminde kullanılan “Lavignac Solfege 1A” kitabında, sol anahtarı ile yazılan solfej parçalarına daha fazla önem verildiği görülmektedir.

3.1.1.5. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Lavignac Solfege 1A” kitabını oluşturan 195 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 4. “Lavignac Solfege 1A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

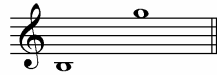
Görüldüğü gibi bu kitapta temel nota değerlerinin yanı sıra noktalı nota değerleri ve üçleme kullanılmıştır. Buna göre “Lavignac Solfege 1A” kitabında, temel ritimler için kullanılan nota değerleri önemli ölçüde yer almıştır.

3.1.2. Lavignac Solfege 1B

3.1.2.1. “Lavignac Solfege 1B” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 1B” kitabını oluşturan 161 parçanın incelenmesi sonucunda ses sınırları saptanmıştır. Bu ses sınırları iki ayrı anahtarda aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 5. “Lavignac Solfege 1B” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3. 6. “Lavignac Solfege 1B” Fa Anahtarı Ses Sınırı

3.1.2.2. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

“Lavignac Solfege 1B” kitabındaki 161 parça 24 tonda incelenerek, kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3.3.’de kitapta kullanılan tonların frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 3. “Lavignac 1B Solfege” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	95	59,01
La Minör	7	4,35
Fa Majör	15	9,32
Re Minör	5	3,11
Si Bemol Majör	5	3,11
Sol Minör	6	3,73
Mi Bemol Majör		
Do Minör		
La Bemol Majör		
Fa Minör		
Re Bemol Majör		
Si Bemol Minör		
Sol Bemol Majör		
Mi Bemol Minör		
Si Majör		
Sol Diyez Minör		
Mi Majör		
Do Diyez Minör		
La Majör		
Fa Diyez Minör		
Re Majör	6	3,73
Si Minör	3	1,86
Sol Majör	12	7,45
Mi Minör	7	4,35
TOPLAM	161	100,00

Tablo 3.4.’de görüldüğü üzere Do majör tonalitesi %59,01, Fa majör %9,32, Sol majör ise % 7,45 oranında kullanılmıştır. Kitapta Sol minör ve Re majör tonaliteleri % 3,73 oranlarında kullanılmıştır. Tabloda gri renkle gösterilen bölüm, bu kitapta kullanılmayan tonaliteleri göstermektedir.

Bu sonuçlara göre, “Lavignac 1B Solfege” kitabında en fazla kullanılan tonalite Do majördür. Do majör tonalitesinden sonra en fazla kullanılan tonaliteler Fa majör ve Sol majördür. Kitapta en az Si minör tonalitesi kullanılmıştır.

3.1.2.3. “Lavignac Solfege 1B” Kitabının Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 1B” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu ölçü sayılarının frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 4. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
c	75	46,58
¢	19	11,80
$\frac{2}{4}$	24	14,91
$\frac{3}{4}$	25	15,53
$\frac{3}{8}$	6	3,73
$\frac{6}{8}$	12	7,45
TOPLAM	161	100,00

Tablo 3.5.’de görüldüğü gibi bu kitapta 4/4’lük (C) ölçü birimi %46,58, 3/4’lük ölçü birimi %15,53, 2/4’lük ölçü birimi %15,91, 3/8’lik ölçü birimi %3,73, bileşik ölçü birimi olarak ise 6/8’lik %7,45’lik oranında kullanılmıştır.

Bu sonuçlara göre “Lavignac Solfege 1B” kitabında en fazla 4/4 ‘lük ölçü birimine, en az ise 3/8’lik ölçü birimine yer verilmiştir.

3.1.2.4. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Lavignac Solfege 1B” kitabını oluşturan parçalar incelenerek kitaptaki anahtarlar belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Saptanan anahtarların durumu aşağıdaki Tablo 3.5.’deki gibidir.

Tablo 3. 5. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	134	83,23
	27	16,77
TOPLAM	161	100,00

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi “Lavignac Solfege 1B” kitabında Sol anahtarı %83,23 oranında Fa anahtarı ise %16,77 oranında kullanılmıştır. Bu kitapta yoğun olarak Sol anahtarında yazılmış solfej parçalarına yer verilmiştir.

3.1.2.5. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Lavignac Solfege 1B” kitabını oluşturan 161 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 7. “Lavignac Solfege 1B” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

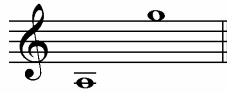
Bu kitapta temel nota birimlerinin dışında noktalı ve çift noktalı nota değerlerinin kullanımına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca kitapta üçleme nota değerlerine de yer verilmiştir.

3.1.3. “Lavignac Solfege 2A” Kitabının İncelenmesi

3.1.3.1. “Lavignac Solfege 2A” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

Sol anahtarındaki ses sınırı ile Fa anahtarındaki ses sınırı aşağıdaki gibidir.

Şekil 3. 8. “Lavignac Solfege 2A” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3. 9. “Lavignac Solfege 2A” Fa Anahtarı Ses Sınırı

3.1.3.2. Lavignac Solfege 2A

“Lavignac Solfege 2A” kitabı 24 tonda incelenerek kitapta kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3.6.’da kitapta kullanılan tonalitelerin frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 6. “Lavignac 2A Solfege” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	6	5,83
La Minör	6	5,83
Fa Majör	9	8,74
Re Minör	5	4,85
Si Bemol Majör	6	5,83
Sol Minör	7	6,80
Mi Bemol Majör	9	8,74
Do Minör	4	3,88
La Bemol Majör	1	0,97
Fa Minör	3	2,91
Re Bemol Majör	2	1,94
Si Bemol Minör	1	0,97
Sol Bemol Majör	2	1,94
Mi Bemol Minör		
Si Majör	1	0,97
Sol Diyez Minör	1	0,97
Mi Majör	3	2,91
Do Diyez Minör	1	0,97
La Majör	7	6,80
Fa Diyez Minör	1	0,97
Re Majör	6	5,83
Si Minör	3	2,91
Sol Majör	11	10,68
Mi Minör	8	7,77
TOPLAM	103	100,00

“Lavignac Solfege 2A” kitabındaki 103 solfej parçası incelenmiş ve Tablo 3.7.’de gösterilmiştir. Buna göre, en fazla kullanılan tonalite %10,68’lik frekans yüzdesi ile Sol majör tonalitesidir. Do majör tonalitesi %5.83, Mi bemol majör

tonalitesi %8.74, La majör tonalitesi ise %6.80, Re bemol majör ve Sol bemol majör tonaliteleri % 1.94 oranında kullanılmıştır.

Bu kitapta en fazla kullanılan tonalite tek arızalı ton olan sol majördür. En az kullanılan ton ise, beş arızalı tonalite olan re bemol majördür. Kitapta Mi bemol minör tonalitesine ise hiç yer verilmemiştir.

3.1.3.3. “Lavignac Solfege 2A” Kitabının Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 2A” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu ölçü sayılarının frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.7.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 7. “Lavignac Solfege 2A” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
c	27	26,21
ç	9	8,74
$\frac{2}{4}$	16	15,53
$\frac{3}{4}$	21	20,39
$\frac{6}{4}$	2	1,94
$\frac{3}{8}$	8	7,77
$\frac{6}{8}$	15	14,56
$\frac{9}{8}$	4	3,88
$\frac{12}{8}$	1	0,97
TOPLAM	103	100,00

Tablo 3.8.’de görüldüğü üzere 4/4’lük (C) ölçü birimine bu kitapta %26,21, 3/4’lük ölçü birimine %20,39, 6/4’lük ölçü birimine %1,94, 12/8’lik ölçü birimine ise %0,97 oranında yer verilmiştir.

Buna göre, “Lavignac Solfege 2A” kitabında en fazla yer alan ölçü birimi 4/4’lük olmakla birlikte, en az yer alan ölçü birimi 12/8’liktir. Kitapta bileşik ölçü birimlerine önem verildiği görülmektedir.

3.1.3.4. “Lavignac Solfege 2A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Lavignac Solfege 2A” kitabını oluşturan parçalar incelenerek kitaptaki anahtarlar belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Kitapta Sol ve Fa anahtarları kullanılmıştır. Saptanan anahtarların durumu aşağıdaki Tablo 3.8.’deki gibidir.

Tablo 3. 8. “Lavignac Solfege 2A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	85	82,52
	18	17,18
TOPLAM	103	100,00

Tablo 3.8.’de görüldüğü gibi Sol anahtarı %82,52 oranında Fa anahtarı ise %17,18 oranında kullanılmıştır. Bu kitapta yoğun olarak Sol anahtarında yazılmış solfej parçalarına yer verilmiştir.

3.1.3.5. “Lavignac Solfege 2A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Lavignac Solfege 2A” kitabını oluşturan 103 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 10. “Lavignac Solfege 2A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

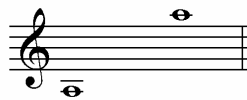
“Lavignac Solfege 2A” kitabının temel nota değerleri dışında daha karmaşık olan nota değerleri kullandığı görülmektedir. Ayrıca bu kitapta sekizlik, onaltılık ve otuzikilik üçleme kullanılmıştır.

3.1.4. Lavignac 2C

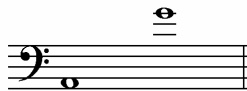
3.1.4.1. “Lavignac 2C” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

Kitapta bulunan sol ve fa anahtarlarındaki ses sınırları aşağıdaki gibidir.

Şekil 3. 11. “Lavignac Solfege 2C” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3. 12. “Lavignac Solfege 2C” Fa Anahtarı Ses Sınırı

3.1.4.2. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

“Lavignac Solfege 2C” kitabında bulunan 45 solfej parçası 24 tonda incelenerek kitapta kullanılan tonaliteler belirlenmiştir. 24 tona ek olarak iki farklı

tonalite daha saptanmış ve bu tonaliteler tablonun en alt kısmında belirtilmiştir. Elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuş ve Tablo 3.9.'da kitapta kullanılan tonalitelerin frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 9. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	2	4,44
La Minör	1	2,22
Fa Majör		
Re Minör	2	4,44
Si Bemol Majör	1	2,22
Sol Minör	3	6,67
Mi Bemol Majör	4	8,89
Do Minör	2	4,44
La Bemol Majör	1	2,22
Fa Minör	1	2,22
Re Bemol Majör	2	4,44
Si Bemol Minör	1	2,22
Sol Bemol Majör	1	2,22
Mi Bemol Minör	2	4,44
Si Majör	1	2,22
Sol Diyez Minör	1	2,22
Mi Majör	4	8,89
Do Diyez Minör	2	4,44
La Majör		
Fa Diyez Minör	3	6,67
Re Majör	1	2,22
Si Minör	3	6,67
Sol Majör	1	2,22
Mi Minör	4	8,89
Fa Diyez Majör	1	2,22
La Bemol Minör	1	2,22
TOPLAM	45	100,00

“Lavignac Solfege 2C” kitabında 45 solfej parçası bulunmaktadır. Tablo 3.10.'da görüldüğü üzere Mi bemol majör, Mi majör ve Mi minör tonaliteleri %8,89 oranlarıyla, Do majör, Re minör, Re bemol majör, Mi bemol minör ve Do diyez minör tonaliteleri %4,44 oranlarında kullanılmıştır. Tabloda gri renkle gösterilen kısımlar bu kitapta kullanılmayan tonaliteleri belirtmektedir.

Kitapta kullanılan bütün tonaliteler birbirlerine yakın sıklıkta kullanılmıştır. Kitap hemen her tonalitenin kullanımına özen göstermiştir.

3.1.4.3. “Lavignac Solfege 2C” Kitabının Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 2C” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu verilerin frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.10.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 10. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
C	11	24,44
♩	4	8,89
$\frac{2}{4}$	7	15,56
$\frac{3}{4}$	9	20,00
$\frac{3}{8}$	3	6,67
$\frac{6}{4}$	1	2,22
$\frac{6}{8}$	6	13,33
$\frac{9}{8}$	1	2,22
$\frac{9}{4}$	1	2,22
$\frac{4}{3}$	1	2,22
$\frac{12}{8}$	1	2,22
TOPLAM	45	100,00

Tablo 3.10.’da görüldüğü gibi $\frac{4}{4}$ ’lük (C) ölçü birimi bu kitapta %24,44 oranında, $\frac{3}{4}$ ’lük %20,00, $\frac{2}{4}$ ’lük %15,56 ve $\frac{6}{8}$ ’lik ölçü birimi ise %13,33 oranında kullanılmıştır. Kitapta basit ölçü birimi dışında %2,22 oranları ile $\frac{6}{4}$, $\frac{9}{8}$, $\frac{9}{4}$, $\frac{4}{2}$ ve $\frac{12}{16}$ ’lık ölçü birimlerinin olduğu görülmektedir. Kitabın %75,56’lık bölümünü basit ölçüler, % 24,43’lük bölümünü ise bileşik ölçüler oluşturmaktadır.

Kitap basit ölçü birimlerinin yanı sıra bileşik ölçü birimlerinin kullanımına da önem vermiştir. Başka kitaplarda kolay rastlanmayan bileşik ölçü birimleri dikkat çekmektedir.

3.1.4.4. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Lavignac Solfege 2C” kitabını oluşturan solfej parçaları incelenerek kitaptaki anahtarlar belirlenmiştir. Kitapta kullanılan anahtarlar Tablo 3.11.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 11. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	25	55,56
	20	44,44
TOPLAM	45	100,00

Tablo 3.11.’de görüldüğü gibi Sol ve Fa anahtarlarının frekansları birbirlerine oldukça yakındır. Sol anahtarı frekans yüzdesi %55,56, Fa anahtarı frekans yüzdesi ise %44,44 oranındadır.

Sol anahtarı daha çok kullanılmasına karşın; Fa anahtarının diğer kitaplara göre daha sık kullanıldığı görülmektedir.

3.1.4.5. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Lavignac Solfege 2C” kitabını oluşturan 45 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Tablo 3. 12. “Lavignac Solfege 2C” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

Görüldüğü gibi bu kitapta temel nota değerlerinin yanı sıra, noktalı nota değerleri, beşleme ve altılamalar kullanılmıştır.

3.1.5. Lavignac Solfege 3A

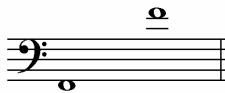
3.1.5.1. “Lavignac Solfege 3A” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 3A” kitabını oluşturan 85 solfej parçasının incelenmesi sonucunda kitaptaki ses sınırları saptanmıştır. Bu ses sınırları aşağıda belirtildiği gibidir.

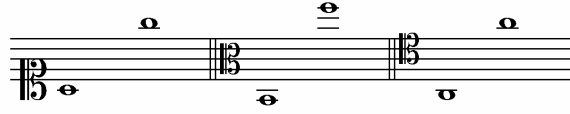
Şekil 3.13. “Lavignac Solfege 3A” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3.14. “Lavignac Solfege 3A” Fa Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3.15. “Lavignac Solfege 3A” Do Anahtarları Ses Sınırı

3.1.5.2. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

“Lavignac Solfege 3A” kitabındaki 85 parça 24 tonda incelenerek, kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3.13.’de kitapta kullanılan tonların frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 13. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	9	10,59
La Minör	6	7,06
Fa Majör	10	11,76
Re Minör		
Si Bemol Majör	8	9,41
Sol Minör	1	1,18
Mi Bemol Majör	5	5,88
Do Minör	1	1,18
La Bemol Majör	4	4,71
Fa Minör	2	2,35
Re Bemol Majör	1	1,18
Si Bemol Minör	3	3,53
Sol Bemol Majör		
Mi Bemol Minör		
Si Majör	2	2,35
Sol Diyez Minör		
Mi Majör	5	5,88
Do Diyez Minör		
La Majör	7	8,24
Fa Diyez Minör	1	1,18
Re Majör	6	7,06
Si Minör	3	3,53
Sol Majör	8	9,41
Mi Minör	3	3,53
TOPLAM	85	100,00

Tablo 3.13.'de görüldüğü gibi Fa majör tonalitesi %11,76, Do majör %10,59, Si bemol majör %9,41 Si minör ve Mi minör tonaliteleri ise % 3,53 oranlarında kullanılmıştır. Tabloda gri renkle gösterilen bölümler, bu kitapta kullanılmayan tonaliteleri göstermektedir.

“Lavignac Solfege 3A” kitabında en fazla kullanılan tonalite Fa majör, onun ardından Do majör, Si bemol majör, Sol majör ve La majör tonaliteleri gelir.

3.1.5.3. “Lavignac Solfege 3A” Kitabının Kullanılan Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Lavignac Solfege 3A” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu ölçü sayılarının frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.14.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 14. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
C	28	32,94
♩	12	14,12
$\frac{2}{4}$	4	4,71
$\frac{3}{4}$	20	23,53
$\frac{3}{8}$	3	3,53
$\frac{6}{8}$	11	12,94
$\frac{9}{8}$	2	2,35
$\frac{12}{8}$	3	3,53
$\frac{8}{8}$	1	1,18
$\frac{3}{2}$	1	1,18
TOPLAM	85	100,00

Tablo 3.14.'de görüldüğü gibi bu kitapta 4/4'lük (C) ölçü birimi %32,94, 3/4'lük ölçü birimi %23,53, 2/2'lik %14,12 ve 6/8'lik ölçü birimi ise %12,94 oranında kullanılmıştır. Ayrıca kitapta %1,18 oranı ile 8/8 ve 3/2'lik ölçü birimlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Bu kitapta basit ölçü birimlerinden en fazla 4/4'lük, bileşik ölçü birimlerinden ise en fazla 6/8'liğin kullanıldığı görülmektedir. Kitap bileşik ölçü birimi kullanımına özen göstermiştir.

3.1.5.4. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Lavignac Solfege 3A” kitabında Sol ve Fa Anahtarları dışında ek olarak Do anahtarı da kullanılmıştır. Tablo 3.15.'de kullanılan anahtarlar gösterilmiştir.

Tablo 3. 15. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	10	11,76
	8	9,41
	67	78,82
TOPLAM	85	100

Tablo 3.15.'de görüldüğü gibi “Lavignac Solfege 3A” kitabında Sol anahtarı %11,76 oranında Fa anahtarı %9,41 Do anahtarı ise %78,82 oranında kullanılmıştır. Görüldüğü gibi bu kitapta ağırlıklı olarak üç farklı Do anahtarı eğitime önem verilmiştir. Kitapta kullanılan üç farklı do anahtarı aynı solfej parçası içinde değişe değişe kullanıldığından, tabloda her üç anahtar aynı yerde belirtilmiştir.

3.1.5.5. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Lavignac Solfege 3A” kitabını oluşturan solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 16. “Lavignac Solfege 3A” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

3.1.6. Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik

3.1.6.1. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabının Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

Kitabın ses sınırının belirlenmesi için kitapta bulunan 150 solfej parçalarının en pes ve en tiz notaları tespit edilmiştir. Bu inceleme sonucunda bulunan veriler aşağıda gösterildiği gibidir.

Şekil 3. 17. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabının Ses Sınırı

3.1.6.2. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

“Müzikal Dikte ve Solfej” kitabı 24 tonda incelenerek kitapta kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3.16.’da kitapta kullanılan tonların frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 16. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	18	12,00
La Minör	9	6,00
Fa Majör	10	6,67
Re Minör	6	4,00
Si Bemol Majör	5	3,33
Sol Minör	7	4,67
Mi Bemol Majör	7	4,67
Do Minör	7	4,67
La Bemol Majör	5	3,33
Fa Minör	6	4,00
Re Bemol Majör	6	4,00
Si Bemol Minör		
Sol Bemol Majör	1	0,67
Mi Bemol Minör	2	1,33
Si Majör	8	5,33
Sol Diyez Minör	2	1,33
Mi Majör	5	3,33
Do Diyez Minör	5	3,33
La Majör	7	4,67
Fa Diyez Minör	4	2,67
Re Majör	7	4,67
Si Minör	5	3,33
Sol Majör	12	8,00
Mi Minör	6	4,00
TOPLAM	150	100,00

“Sadık Özçelik Müzikal Dikte ve Solfej” kitabında 150 solfej parçası incelenmiş ve Tablo 3.16.’da gösterilmiştir. Do majör tonalitesi %12,00, Sol majör %8,00 ve Fa majör %6,67 oranında kullanılmıştır.

Bu kitapta en fazla kullanılan tonalite Do majör, en az kullanılan tonalite ise Sol bemol majör tonalitesidir. Kitapta kullanılmayan tek tonalite Sol bemol minör tonalitesidir. Kitap hemen hemen bütün tonalitelerin kullanımına özen göstermiştir.

3.1.6.3. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabının Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Müzikal Dikte ve Solfej” kitabı ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu ölçü sayılarının frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.17.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 17. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
c	41	27,33
$\frac{2}{4}$	24	16,00
$\frac{3}{4}$	58	38,67
$\frac{6}{8}$	19	12,67
$\frac{9}{8}$	6	4,00
$\frac{12}{8}$	2	1,33
TOPLAM	150	100,00

Tablo 3.17.’de görüldüğü gibi $\frac{3}{4}$ ’lük ölçü birimi bu kitapta %38,67 oranında, %27,33 oranıyla $\frac{4}{4}$ ’lük ölçü birimi, %12,67’lik oranla $\frac{6}{8}$ ’lik kullanılmıştır.

Kitapta en fazla $\frac{3}{4}$ ’lük en az $\frac{6}{4}$ ’lük ve $\frac{12}{8}$ ’lik ölçü birimleri kullanılmıştır. Ayrıca kitap bileşik ölçü birimlerinin kullanımına önem vermiştir.

3.1.6.4. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

“Müzikal Dikte ve Solfej” kitabını oluşturan solfej parçaları incelenerek kitaptaki anahtarlar belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi

tutulmuştur. Kitap tasarım olarak sadece sol anahtarını kapsamaktadır. Bu durum aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 3. 18. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	150	100,00
TOPLAM	150	100,00

3.1.6.5. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabında Kullanılan Nota Değerleri

“Müzikal Dikte ve Solfej” kitabını oluşturan 150 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri aşağıda belirtildiği gibidir.

Şekil 3. 18. “Müzikal Dikte ve Solfej” Kitabı Nota Değerleri

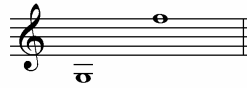
Bu kitapta, temel ritimler için kullanılan nota değerleri önemli ölçüde yer almış, ayrıca noktalı nota değerleri ile sekizlik ve onaltılık üçleme kullanılmıştır.

3.1.7. Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür-Salih Aydoğan

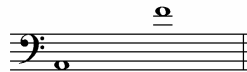
3.1.7.1. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ın Ses Sınırı Bakımından İncelenmesi

Kitabın ses sınırının belirlenmesi için kitapta bulunan iki ayrı anahtarda yazılmış solfej parçalarının en pes ve en tiz notaları tespit edilmiştir. Bu inceleme sonucunda bulunan veriler, Sol ve Fa anahtarında aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Şekil 3. 19. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” Sol Anahtarı Ses Sınırı

Şekil 3. 20. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” Fa Anahtarı Ses Sınırı

3.1.7.2. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ta Kullanılan Tonaliteler

“Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” 24 tonda incelenerek kitapta kullanılan tonaliteler saptanmış ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3,19.’da kitapta kullanılan tonalitelerin frekans ve frekans yüzdeleri belirtilmiştir.

Tablo 3. 19. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ta Kullanılan Tonaliteler

Tonalite	f	%
Do Majör	128	73,14
La Minör	23	13,14
Fa Majör	7	4,00
Re Minör	6	3,43
Si Bemol Majör		
Sol Minör		
Mi Bemol Majör		
Do Minör		
La Bemol Majör		
Fa Minör		
Re Bemol Majör		
Si Bemol Minör		
Sol Bemol Majör		
Mi Bemol Minör		
Si Majör		
Sol Diyez Minör		
Mi Majör		
Do Diyez Minör		
La Majör		
Fa Diyez Minör		
Re Majör		
Si Minör		
Sol Majör	5	2,86
Mi Minör	6	3,43
TOPLAM	175	100,00

Bu kitapta 175 solfej parçası incelenmiş ve Tablo 3.19.’da gösterilmiştir. Tabloya göre Do majör %73,14, La minör % 13,14 ve Fa majör %4,00 oranında kullanılmıştır.

Kitapta en fazla kullanılan ton Do majördür. Diğer tonalitelere göre bu tonalitenin frekans oranı oldukça yüksektir. Do majörün ilgili minörü olan La minör ise en fazla kullanılan ikinci tonalite durumundadır.

3.1.7.3. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ın Ölçü (Zaman) Birimleri Bakımından İncelenmesi

“Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ta kullanılan solfej parçaları ölçü değerleri bakımından incelenerek solfej parçalarında kullanılan ölçü sayıları belirlenmiş ve elde edilen veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bu ölçü sayılarının frekans ve frekans yüzdeleri Tablo 3.20.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 20. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ta Kullanılan Ölçü Birimleri

Ölçü Birimi	f	%
c	39	22,29
$\frac{2}{4}$	88	50,29
$\frac{3}{4}$	35	20,00
$\frac{6}{8}$	13	7,43
TOPLAM	175	100,00

Tablo 3.20.’de görüldüğü üzere $\frac{2}{4}$ ’lük ölçü birimi bu kitapta %50,29 oranında, $\frac{4}{4}$ ’lük ölçü birimi %22,29 oranında, $\frac{3}{4}$ ’lük ölçü birimi ise %20,00 oranında kullanılmıştır.

“Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ında bileşik ölçü birimi olarak sadece $\frac{6}{8}$ ’ için kullanıldığı görülmektedir.

3.1.7.4. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” ta Kullanılan Anahtarlar

Bu kitabı oluşturan solfej parçaları incelenerek aşağıdaki Tablo 3.21. ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 3. 21. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap”ta Kullanılan Anahtarlar

Anahtar	f	%
	160	91,57
	15	8,57
TOPLAM	175	100,00

3.1.7.5. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” Kullanılan Nota Değerleri

Bu kitabı oluşturan 175 solfej parçası incelenip bu parçalar içinde kullanılan nota değerleri saptanmıştır. Bu kitapta saptanan nota değerleri Şekil 3.21.’de gösterilmiştir.

Şekil 3. 21. “Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap” da Kullanılan Nota Değerleri

Kitapta temel nota değerlerinin yanı sıra nokta nota değerleri ve üçlemeye yer verilmiştir.

3.2. Solfej Kitaplarının Öğretim İlkesi Bakımından İncelenmesi

Bu bölümde, ; “Lavignac Solfege 1A”, “Lavignac Solfege 1B” , “Lavignac Solfege 2A”, “Lavignac Solfege 2C”, “Lavignac Solfege 3A”, “Müzikal Dikte ve Solfej, Sadık Özçelik ” , “Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan” kitaplarının genel yapısı hakkında bilgi verilmiş ve kitabın içeriği

anlatılmıştır. Ayrıca yukarıda adı geçen 7 solfej kitabı aşamalılık, kuramsal bilgiler ve kullanım kolaylığı açılarından incelenmiştir.

3.2.1. Lavignac Solfege 1A

“Lavignac Solfege 1A” kitabı, öğretim ilkesi açısından öncelikli olarak; öğrenciye, basitten karmaşığa olmak üzere, temel nota ve değerlerini öğretmeyi amaçlamıştır. İlk bölümlerde uzun nota değerlerinin sıkça kullanılması bu amacı desteklemektedir. Lavignac, kitabında yukarıda bahsedilen nota ve değerlerini öğretmeyi amaçladığı bölümlerde hız terimlerinden moderato’yu kullanmış; böylelikle ilerideki bölümlerde karşılaşılabilecek olan karmaşık nota ve ritm gruplarına hazırlık yapmıştır. İlk bölümlerde kullanılan uzun nota değerleri ileriki bölümlerde kısa değerler ile karışık olarak kullanılmış, buna dayanarak öğrencinin nota değerleri konusunda gelişimini sağlamayı hedeflemiştir. Ayrıca, yine baştaki solfej parçalarında temkinli giden aralıklar, ileriki bölümlerde yerini atlamalı aralıklara bırakmıştır. Bunlara ek olarak Lavignac, kitabında noktalı nota değerlerine de yer vermiştir, daha sonra bu noktalı nota değerlerini senkoplar içerisinde de kullanmaya özen göstermiştir. Bu bağlamda basit nota değerlerinin yanı sıra noktalı ve küçük değerli nota gruplarının senkoplar içerisinde kullanılması, öğrencinin daha karmaşık solfej parçaları okuyabilmesine hazırlık amacı taşımaktadır.

Kitabın ilerleyen bölümlerinde, legato bağları, nefes işaretleri, staccattolar, arıza işaretleri (diyez, bemol, natürel), karmaşık senkop grupları, müzikal dinamikler, süsleme ve triller, çeşitli hız terimleri kullanılmıştır. Kitapta belirtilen metronom sayıları, öğrencinin solfej parçasını gereken hızda okumasını sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Kitapta bu konunun üzerinde hassasiyetle durulduğu gözlenmektedir.

3.2.2. Lavignac Solfege 1B

Eğitim açısından “Lavignac 1B” kitabı zamanla genişleyen teknik zorlukları içermektedir. Bu kitapta senkoplar ve aralıklar artık öğrencinin solfej birikimini ölçme niteliği taşımaktadır. Kitap, “Lavignac 1A” kitabı ile benzer özellikte olup devamı niteliğindedir.

3.2.3. Lavignac Solfege 2A

“Lavignac Solfege 2A” kitabında “Lavignac Solfege 1A ve 1B” kitaplarına kıyasla tonalite kavramı geniş bir çerçeveye yayılmıştır. Kitapta, Mi bemol minör tonalitesi hariç, diğer tüm tonlar kullanılmıştır. Eğitim açısından bu durum öğrencinin farklı tonlarda da solfej okuyabilmesini sağlayabilmek amacıyla kurgulanmıştır. “Lavignac Solfege1A-2A” kitaplarında bulunmayan karmaşık ritm öbekleri, nota değerleri ve ölçü birimleri kullanılmıştır. Kitapta, öğrencinin Fa anahtarı okuyabilme becerilerini ölçmek için bu anahtarla ilgili solfej parçaları bulunmaktadır. Öğrenciyi, eğitim aşamasında tril, mordant ve benzeri süslemeleri çalıştırmak amacıyla özellikle konulan solfej parçalarına bu kitapta yer verilmiştir. Yine aynı şekilde stacatto tekniğini geliştirmeyi amaçlayan solfej parçaları bulunmaktadır.

3.2.4. Lavignac Solfege 2C

Bu kitapta, göze çarpan en önemli özellik, tonalite kavramının ilgi çekiciliğidir. Armonik yapının sürekli çeşitlilik gösterdiği ve bu çeşitliliğin bir solfej parçası okurken, parçanın zor görünmesine karşın estetik bir bütünlük sergilemesi, öğrencilere “müzik-teknik” bağlamında yarar sağlayacağı düşünülmüş ve hedeflenmiştir. Diğer Lavignac kitaplarına nazaran “Lavignac 2C” de Fa anahtarı öğretilmesine daha çok yer verilmiştir. Yine kitapta öğrencilerin müzikal gelişimlerine destek vermek amacıyla müzikal terimler ve dinamiklere yer verilmiştir.

3.2.5. Lavignac Solfege 3A

Bu kitapta, diğer Lavignac kitaplarına ek olarak Do anahtarı öğretimine yer verilmiştir. Ayrıca Sol ve Fa anahtarlarıyla beraber içerisinde Do anahtarlarını da barındıran solfej parçalarına yer verilmiştir.

3.2.6. Müzikal Dikte ve Solfej

Bu kitapta öncelikle bir giriş yapılmış; refleks işitme, bilinçli işitme, relatif işitme, mutlak işitme, müzikal işitme, müzikal bellek, müzikal dikkat, müzikal tasarım, müzik teorisi, solfej, dikte, armoni, kontrpuan, form, analiz, orkestrasyon müzikal deşifre gibi konulara yer verilmiştir.

Kitap ana hatlarıyla dört bölümden oluşmuş ve her bölüm başında o bölümle ilgili açıklayıcı bilgiye yer verilmiştir. Bu, hem eğitimci hem de öğrenci için yol gösterici niteliğindedir.

Kitap basit ritimli kısa Do majör ezgileri içeren solfej parçaları ile başlamaktadır. Daha sonraki bölümlerde Çeşitli tonlarda basit ve bileşik ölçü birimlerinden oluşmuş ezgiler kullanılmıştır.

Kitapta, temel tonaliteler (do majör gibi) çok uzun tutulmamış hemen, ileriki solfej parçalarında çok arızalı tonalitelere yer verilmiştir. Bu açıdan, bu durum öğrencinin solfej okuyabilme becerisine doğrudan etki eden bir faktördür.

Kitapta, uzak tonlara geçişin sağlanabilmesi için kromatik seslerin kullanıldığı solfej parçalarına yer verilmiştir. Aynı zamanda yine kromatik seslerin kullanılması ile yakın tonlara da geçişler yapılmış, ani tonalite değişikliklerine öğrencilerin uyum sağlama yetilerinin geliştirilmesi düşünülmüştür. Tüm bunlara ek olarak farklı ritm kalıplarındaki farklı nota değerleri kullanılarak öğrencilerin bir solfej parçasında farklı zorluklarla karşılaşması sağlanmış, bu şekilde solfej okuma becerilerini geliştirmeleri hedeflenmiştir. Kitapta yine karmaşık yapıda aralıklar

içeren ezgiler de bulunmaktadır. Özellikle ileriki bölümlerde karşılaşılan karmaşık tonalitede arızalı seslerin, bir başka arızalı sese atlamasıyla ortaya çıkan nota görüntüsü, öğrencilerin aralık bilgilerinin sınanması biçiminde ortaya çıkar.

Bu kitapta, her iki ölçüde bir sürekli tekrar eden; ölçü numaralarını belirten rakamlar bulunmaktadır. Bu, solfej eğitiminde birlikte okuma sırasında oluşabilecek problemleri en aza indirmek açısından önem teşkil eder.

3.2.7. Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitap

Bu kitap, solfej eğitimi açısından öğrencilere temel teşkil etmesi amacıyla yazılmıştır. Kitapta, konular bölüm bölüm belirtilmiş, gerek eğitimciye gerek öğrenciye yol göstermesi hedeflenmiştir. Giriş bölümünde ses ile ilgili temel kavramlar anlatılmış daha sonra müzik yazıları ile ilgili kısa bilgiler verilmiş, müzik yazısının öğeleri tarif edilmiştir. Hemen ardından müzikte ritm ögesi de anlatılmıştır. Kitapta nota öğretimi öncelikli olarak dört ses ile sınırlandırılmıştır (Do-Re-Mi-Fa). Sonra teker teker diğer seslere geçildiği görülür, yapılar yavaş yavaş karmaşılaşmaya başlar. Müzikte hız, tonalite, ölçü, gürlük gibi kavramlar kitapta yer almaktadır. Müzikal dinamikler senkoplar, akorlar ve aralıklara yer veren kitap ayrıca seslendirim teknikleri ile ilgili bilgiler de sunmaktadır. Eğitim açısından solfej parçalarında diyezli ve bemollü tonaliteleri bulma konusuna da değinilmiştir. Bu kitapta temel açıdan Fa anahtarı öğretilmesine yer verilmiştir. Kitap, öğrencilere, solfej eğitimine giriş açısından temel teşkil etmektedir. Eğitim açısından bu durum önem kazanmaktadır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, önceki bölümde sergilenmiş olan bulgulara ve yorumlara bağlı olarak ulaşılan sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Araştırmaya konu olan 7 solfej kitabı teknik ve öğretim ilkesi açısından incelenmiş bu iki ölçüte göre bazı ortak ve farklı noktaları bulunduğu saptanmıştır.

4.1. Sonuçlar

1. Kullanılan ses genişlikleri bakımından incelenen kitaplar arasında önemli farklılıklar tespit edilmemiştir.
2. Kullanılan tonalite bakımından kitaplar arasında bazı farklar vardır. “Lavignac 1A-1B” ile “Müziksel İşitme Okuma” kitaplarında ağırlıklı olarak iki diyez ile iki bemollü tonaliteler kullanılırken “Lavignac 2A-2C-3A” ile “Müzikal Dikte ve Solfej” kitaplarında bütün tonalitelerde yazılmış solfej parçalarına rastlanmaktadır.
3. Kullanılan ölçü birimlerinin dağılımına bakıldığı zaman “Lavignac 1A-1B-2A-2C-3A” kitaplarında ağırlıklı olarak 4/4’lük ölçü birimleri kullanılırken, “Müzikal Dikte ve Solfej” kitabında 3/4’lük, “Müziksel İşitme ve Okuma Birinci Kitap”ta ise 2/4’lük ölçü birimlerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir.
4. Kullanılan anahtarlar; “Lavignac 1A, 1B, 2A, 2C” ve “Müziksel İşitme ve Okuma” kitaplarında ağırlıklı olarak Sol anahtarı olmak üzere Sol ve Fa anahtarlarıdır. “Lavignac 3A” kitabında Sol ve Fa anahtarlarına ek olarak üç farklı Do anahtarı kullanılmıştır. Bu kitapta % 78.82 oranında do anahtarlarına yer verilmiştir. “Müzikal Dikte ve Solfej” kitabında ise sadece Sol anahtarı kullanılmıştır.

5. Kitaplarda kullanılan nota değerleri, tüm kitapların müfredatta öğretilmesi öngörülen nota değerlerini içerebilmektedir. İncelenen kitaplar içerisinde, nota değerleri bakımından en fazla çeşitliliğe sahip olan “Lavignac 2C” kitabıdır. Örneğin bu kitapta: iki noktalı ikilik, otuz ikilik beşleme, iki noktalı dörtlük gibi nota değerlerine yer verilmiştir.
6. Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I-II-III dersinde okutulan solfej kitapları, müzik öğretmenliği müfredatına uygun ve öğrencilerde istenilen davranışları kazandıracak niteliktedirler.
7. “Lavignac 1A, 1B, 2A, 2C, 3A” kitaplarında, öğretmen ve öğrenciyi yönlendirecek ön bilgi sadece hız ve gürlük terimleri ve süslemelerin belirtilmesi ile sınırlandırılmıştır. Dersin nasıl işlenmesi gerektiği konusunda herhangi bir bilgi verilmemektedir. Kitaplarda, öğretim ve uygulama öğretmenin bilgi birikimine ve uygulama şekline bırakılmaktadır. Buna göre kitapların öğretimi tamamlandığında, öğrenciye kazandırılan bilgi, öğretmen ve öğrencinin kendi iş verimine bırakılmıştır.

4.2. Öneriler

1. Solfej eğitimi öğrencilerin sesini zorlamayacak biçimde uygulanmalı, parçaların ses sınırları da buna göre düşünölmelidir. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan solfej kitapları, ses genişliği bakımından öğrencilerin seslerini zorlamayacak şekilde, bireysel ses farklılıkları gözetilerek her ses türü (Soprano-Alto-Tenor-Bas) için farklı versiyonları yazılmalıdır.

2. Solfej kitaplarında, kullanılan solfej parçalarındaki tonalite çeşitliliğine önem verilmeli, bu tonaliteler kolaydan zora doğru biçimlendirilmeli ve tonaliteler sınırlandırılmamalıdır.
3. İncelenen kitaplarda en fazla kullanılan ölçü biriminin, 4/4'lük olduğu görülmektedir. Kitaplarda kullanılan solfej parçalarında ölçü birimi çeşitliliğine özen gösterilmelidir.
4. Bir solfej kitabındaki parçaların, farklı anahtarlar içerebileceği gibi her anahtar için yazılmış ayrı kitapların da bulunması, özellikle farklı anahtarlarla öğrenilen enstrüman eğitiminde, yararlı olacağı düşünülebilir.
5. Solfej kitaplarında temel nota değerlerinin öğretiminin ardından, daha karmaşık olan nota değerlerinin, kolaydan zora giderek bulunması solfej eğitimi uygulamalarını geliştirir. Eğitimcilerin de solfej öğretiminde bu doğrultuda uygulamalar yapıp solfej kitaplarını doğru seçmeleri önerilir.
6. Solfej kitaplarında konuları belirten ön bilgilerin bulunması, hem eğitimciyi hem de öğrenciyi doğru yönlendireceğinden solfej kitaplarında bulunmasının önemi büyüktür. Bu bağlamda eğitimcilerin ön açıklaması olan solfej kitaplarını eğitimde kullanmaları önerilir.
7. Müzik eğitiminde çok sesliliğin önemi büyüktür. Solfej eğitiminin de çok sesliliğe yardımcı olması bakımından yazılacak yeni kitapların piyano eşliklerinin yazılıp başka bir kitapta toplanması önerilir.
8. Solfej kitaplarında tonal diziler ile ilgili bilgi ve örnekler, halk müziği'nden örnekler ile ilgili örneklerin de bulunması önerilir.

9. Solfej kitaplarının yanında, solfej parçaların eşliklerinin bulunduğu midi ya da kompakt diskler hazırlanabilir. Bunun bireysel çalışma sırasında öğrenciye yardımcı olacağı düşünülmektedir.
10. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde kullanılan solfej kitapları içerik ve biçim bakımından birbirlerinden farklı olduklarından dolayı, farklı konular için farklı kitaplardan yararlanabilir.
11. Yukarıda sözü edilen önerilerin yeni yazılacak olan solfej kitaplarında bulunması, eğitimin daha verimli olaması açısından dikkat edilmesi gereken unsurlardır.

KAYNAKÇA

AKTÜZE, İrkin. (2003). **Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü**, İstanbul: Pan Yayıncılık s. 31, 345, 354, 479.

AYDOĞAN, Salih. (1998). **Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Müziksel İşitme Okuma Öğretimi**, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 10, 32.

ARNOLD, D. (1984). **The New Oxford Companion to Music**, Oxford University Press, New York. (Çev. Sadık Özçelik)

BİLEN, Sermin. (1994). *Müzik Eğitimi Yöntem Ve Tekniklerinin Müzik Eğitimindeki Önemi*, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Yeni Dönem Özel Sayı**, s. 346.

BOWMAN, Wayne. (2002). **The New Handbook Resarch On Music Teaching And Learning: A Procekt Of The Music Educations National Conference**, Oxford University Press, s. 63, Ed. Richard Colwell, Carol Richardson.

CANGAL, Nurhan. (1999). **Armoni**, Ankara: Arkadaş Yayınevi, s. 23, 45.

ÇEVİK, Suna. (1997). **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**, Ankara: Doruk Yayıncılık, s. 41.

DANHAUSSER, A. (1997). **Temel Müzik Kuralları**, (Çev. Prof. İlhan Baran), Ankara: Evrensel Müzik Evi Yayınları, s. 14, 49, 61.

KAROLYİ, Otto. (1995). **Müziğe Giriş**, (Çev. Mehmet Nemutlu), Pan Yayıncılık, s. 34, 51.

ÖZÇELİK, Sadık. (2003). **Müzikal Dikte ve Solfej**, Ankara: Başkent Matbaacılık, s.6.

ÖZGÜR, Ülkü, AYDOĞAN Salih. (2002). **Müziksel İşitme Okuma, Birinci Kitap**, Ankara: Sözkese Matbaası, s.132, 177.

ÖZGÜR, Ülkü, AYDOĞAN Salih. (2003). **Müziksel İşitme Okuma Eğitimi Ve Kuram, İkinci Kitap**, Ankara: Sözkese Matbaası, s. 74.

SAY, Ahmet. (1992). **Müzik Ansiklopedisi**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s. 97, 491, 827, 845.

SAY, Ahmet. (1997). **Müzik Tarihi**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s. 471.

SÖZER, Vural. (1986). **Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi**, İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları, Cilt II. S. 651, 718.

SUN, Muammer. (1994). **Solfej, Birinci Kitap**, Ankara: Evrensel Müzikeyi, s. 1, 29.

TABAKOĞLU, Vicdan. **Bona Müzik Teorisi Ve Notları**, Ankara: Kıvılcım Yayınları, s. 84.

UÇAN, Ali. (1989). *Türkiye’de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi*, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi** Sayı 1 Cilt 5. s.179.

UÇAN, Ali. (1994). **Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.14, 30, 31, 32.

UÇAN, Ali. (1997). **İnsan ve Müzik- İnsan ve Sanat Eğitimi**, Müzik Ankara: Ansiklopedisi Yayınları, İkinci Basım, s. 23, 33.

UÇAN, Ali. (1997). **Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar**. Ankara: Adalet Matbaası.

USLU, Mustafa. (1998). *Eğitim ve Müzik Eğitimi*, **Orkestra Dergisi** Sayı 296 s.13

YILMAZ H. Hüseyin. (2002). **Ezgisel Bellek Geliştirme**, Ankara: Ozan Müzik Yayınları, s. 3.

<http://www.evinilyasoglu.com/index.php?option=displaypage&Itemid=52&op=page&SubMenu=>

EKLER

PROGRAM: MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ

MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ -I-

İçerik: İkişerli ölçüler, melodik ve armonik olarak sekizli içinde aralıklar, majör, minör (Do majör- La minör) tonlarda ezgi okuma yazma, majör, minör tonlarda dizi derecelerinin işlevleri, tonal duygu, Sol ve Fa anahtarı, Pentatonik diziler, birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik, onaltılık süreleri kapsayan ritm çalışmaları.

MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ -II-

İçerik: İkişerli ölçüler, majör, minör (2 diyez, bemol) tonlarda ezgi okuma, yazma ve yaratma, üç sesli akorlar (majör, minör, eksik, artık) ve çevirimleri, akor yürüyüşleri. Majör, minör tonlarda I, IV, V derece bağlantıları, iki sesli dikte çalışmaları, form bilgisi (motif, cümle ve dönem), makamsal diziler, (Hüseyni, Kürdi, Rast).

MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ -III-

İçerik: İkişerli ölçüler, majör, minör (2 diyez, bemol) tonlarda ezgi okuma, yazma ve yaratma, üç sesli akorlar (majör, minör, eksik, artık) ve çevirimleri, akor yürüyüşleri. Majör, minör tonlarda I, IV, V derece bağlantıları, iki sesli dikte çalışmaları, form bilgisi (motif, cümle ve dönem), makamsal diziler, (Hüseyni, Kürdi, Rast).